

Statistik om land- och havsbaserad vindkraft 2014 till 2021

Samråd, ansökningar, beslut, avslagsanledningar

På uppdrag åt Svensk Vindenergi

Henrik Westander, Jacob Risberg och Jessica Henryson, 2022-06-08
Westander Klimat och Energi

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	3
2. Inledning	4
3. Metod	5
4. Landbaserad vindkraft	6
4.1 Samlad bild	6
4.2 Utveckling över tid	8
4.3 Fördelat per län	12
4.4 Fördelat per elområde	13
4.5 Utfall i olika instanser: MPD, MMD och MÖD.....	16
4.6 Avslagsanledningar	19
4.7 Samråd som inte följts av ansökan	26
5. Havsbaserad vindkraft	27
5.1 Befintlig havsbaserad vindkraft	27
5.2 Befintliga tillstånd	27
5.3 Sex av de sju senaste ansökningarna har fått avslag	28
5.4 Samråd.....	28
5.5 Ej avgjorda ansökningar	28
5.6 Ytterligare projekt	28

1. Sammanfattning

- Westander Klimat och Energi har fått i uppdrag av Svensk Vindenergi att uppdatera en statistisk sammanställning avseende både land- och havsbaserade vindkraftsprojekt.
- Vi har granskat 276 **landbaserade** vindkraftsansökningar (totalt 5 455 verk) som mellan 2014 och 2021 beslutats i första instans och slutligt avgjorts eller återkallats.
- Av totalt 5 455 verk har 45 procent beviljats, 38 procent avslagits, 11 procent återkallats och 7 procent reducerats efter ansökan lämnades in.
- Av verken i nya ansökningar beviljades 44 procent och av verken i ändringsansökningar beviljades 55 procent.
- Av 276 ansökningar har 31 procent avslagits helt och 12 procent återkallats (totalt 43 procent) medan 23 procent delvis beviljats tillstånd och 34 procent helt beviljats (totalt 57 procent).
- I genomsnitt reducerades antalet verk med 17 procent mellan samrådet och ansökan.
- Under hela perioden fick, som sagt, 45 procent av verken slutligt tillstånd, år 2020 var det 37 procent och under 2021 var det 22 procent.
- Av de beviljade verken ligger 11 procent i elområde 1 och 57 procent i elområde 2, medan 23 procent ligger i elområde 3 och 9 procent i elområde 4.
- 58 procent av samtliga beslut i miljöprövningsdelegation (MPD) gick vidare till mark- och miljödomstol (MMD) och 13 procent gick därefter vidare till Mark- och miljööverdomstolen (MÖD). Andelen tillståndsgivna verk minskas av domstolarna:
 - MPD har beviljat 56 procent av samtliga verk som prövats (inklusive ej slutligt avgjorda).
 - I de 168 fall som prövats av MMD hade MPD beviljat 71 procent av verken, och i MMD beviljades 59 procent av verken (inklusive ej slutligt avgjorda).
 - Av 33 ärenden som prövades av MÖD hade MPD beviljat 68 procent av verken, MMD 59 procent och MÖD beviljade 46 procent av verken.
- Det vanligaste skälet till att vindkraftverk inte beviljats tillstånd var brist på kommunal tillstyrkan (51 procent), medan ”arter och naturvård” varit näst vanligast (24 procent), följt av rennäring (12 procent). Försvaret stod för en mindre andel (5 procent), då Försvarsmakten normalt stoppar projekten i ett tidigare skede.
- Sammantaget kan man notera att antalet samråd ökar, antalet samråd som inte leder till ansökan ökar, antalet ansökningar fortsätter att ligga på en tämligen jämn nivå, antalet vindkraftverk som fått slutligt tillstånd har minskat till en rekordlåg nivå och andelen vindkraftverk som beviljas har minskat väsentligt, och denna andel kommer sannolikt att fortsätta att vara låg.
- Vi har också identifierat 35 **havsbaserade** vindkraftsprojekt (4 320 vindkraftsverk) där det inletts samråd, inklusive tio (med cirka 850 verk) där det lämnats in ansökan som ännu inte avgjorts. Vi redovisar också sju avgjorda ansökningar, varav sex inte fick tillstånd. Det kan förväntas en fortsatt kraftig ökning av samråd och ansökningar under de kommande två åren.

2. Inledning

Energimyndigheten och Naturvårdsverket antog i januari 2021 en Nationell strategi för en hållbar vindkraftutbyggnad¹, för att skapa förutsättningar för att den framtida utbyggnaden av vindkraft sker på ett långsiktigt hållbart sätt. I strategin beskrivs ett utbyggnadsbehov av 100 TWh vindkraft, varav 80 TWh antas bli landbaserad, till 2040-talet.

Under 2021 producerade vindkraften 27,5 TWh år. Svensk Vindenergis kvartalsprognos från januari 2022² förutspår 48,8 TWh vindkraft år 2024. På kort sikt, fram till 2024, sker det alltså en snabb utbyggnad, med cirka 7 TWh om året. Men vad händer därefter?

I oktober 2018 skrev Energimyndigheten och Naturvårdsverket: ”I dagsläget finns ett stort antal tillstånd som ackumulerats under lång tid och därför bedöms inte tillståndsprocessen vara en begränsande faktor för utbyggnaden just nu. Det är dock oroande att det tillkommer väldigt få nya tillstånd och många ansökningar avslås eller minskas ned under processens gång.”³

Denna statistiska rapport undersöker vad som sedan hänt under senare år när det gäller samråd, ansökningar och tillstånd för vindkraft. Studien inkluderar också statistik om avslagsanledningar, vilket knyter an till Energimyndighetens uppfattning att det behövs ett ”kontinuerligt proaktivt arbete för att undanröja hinder som kan uppstå”.⁴

Man bör inledningsvis nämna att ett nytt vindkraftverk med en turbin på 6,5 MW och totalhöjd 240 m förväntas producera cirka 23 GWh el om året, medan genomsnittet för vindkraftverken som uppfördes under 2015 (3 MW och totalhöjd 150 m) uppgick till 6,8 GWh el.⁵ Det innebär mer än en tredubbling av produktionen per verk. För att producera 5 TWh krävs det alltså drygt 200 nya vindkraftverk. Under 2020 och 2021 har det bara beviljats tillstånd för i genomsnitt under 100 nya verk.

Sammantaget är det en kraftigt ökad aktivitet från projektörerna, men det har blivit allt svårare att få tillstånd. Här är de viktigaste trenderna, och våra bedömningar på kort sikt:

- Antalet samråd ökar, och kommer sannolikt att fortsätta att öka.
- Antalet samråd som inte leder till ansökan ökar, och kommer sannolikt att fortsätta att öka.
- Antalet ansökningar fortsätter att ligga på en tämligen jämn nivå, men kommer sannolikt att öka kraftigt under det fjärde kvartalet 2022.
- Antalet vindkraftverk som fått slutligt tillstånd har minskat till rekordlåg nivå, men kommer sannolikt att öka något under 2022 (på grund av enstaka större projekt).
- Andelen vindkraftverk som beviljas har minskat väsentligt, och denna andel kommer sannolikt att fortsätta att vara låg.

Det är, utifrån tillståndsstatistiken, svårt att förutse den kommande utvecklingen för landbaserad vindkraft. Utvecklingen vore lättare att bedöma om man gör en fördjupad studie av tillståndsgivna men inte investeringsbeslutade verk, samt av ansökningar och verk i tillståndsprocess.

¹ Energimyndigheten och Naturvårdsverket, 2021-01-28, Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad

² Svensk Vindenergi, 4:rd quarter 2021, Statistics and forecast

³ Naturvårdsverket och Energimyndigheten, oktober 2018, Strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad

⁴ Energimyndigheten, 2021-11-25, Förslag till Sveriges nationella strategi för vätgas, elektrobränslen och ammoniak

⁵ Svensk Vindenergi, 2021-12-16, mejlsvar från Tomas Hallberg

3. Metod

Westander Klimat och Energi har upprättat statistik över 323 landbaserade vindkraftsansökningar (6 420 vindkraftverk) där miljöprövningsdelegationen (MPD) har fattat beslut efter den 1 januari 2014 eller där beslutet ännu inte är fattat. Av dessa har 276 ansökningar (totalt 5 455 verk) slutligt avgjorts eller återkallats. Vi redovisar året för slutligt beslut, inte när beslutet vann laga kraft, vilket betyder att statistiken kan modifieras något i nästa uppdatering. Granskningen sträcker sig fram till den 31 december 2021. (Notera att vissa ändringsansökningar kan finnas på två ställen i statistiken.)

Westander har också upprättat statistik över havsbaserade vindkraftsprojekt, avseende 35 projekt där det inletts samråd inklusive 10 ännu ej avgjorda ansökningar, samt avseende 7 avgjorda ansökningar.

Westander har slutligen sammanställt landbaserade samråd sedan 2014, och undersökt varför en relativt stor del av dessa samråd inte lett till en ansökan. För åren 2014 till 2018 har vi utgått från och bearbetat en sammanställning från Energimyndigheten och för perioden 2019 till 31 december 2021 har vi själva upprättat statistiken. Vi har därefter samkört samråden med alla ansökningar, och via enkät undersökt varför ett stort antal samråd inte lett till ansökan.

All statistik baseras främst på egna enkäter till alla miljöprövningsdelegationer, MPD (och MMD samt regeringen avseende havsbaserat). Flera MPD har en otillräcklig ordning avseende vindkraftsärenden, så vi har krosskört resultatet med fyra andra listor: Olle Hedbergs, Jan Darpös, Fröberg & Lundholms samt Energimyndighetens (från april 2019). Vi har därefter granskat och inkluderat alla relevanta ärenden som någon av dessa fyra aktörer angav, men som miljöprövningsdelegationerna missade i våra enkäter till dem. Vi har slutligen sökt på domar i MMD och MÖD.

För att få en bättre bild av det kommunala tillstyrkandet genomförde vi en kommunenkät (februari 2020) om alla beslut kommuner har fattat avseende tillstyrkan eller veto mot vindkraftsprojekt sedan 2014. Vi fick in svar från 270 av Sveriges 290 kommuner (93 procent). Genom enkäten fann vi ytterligare ansökningar som hade avslagits av MPD eller återkallats på grund av det kommunala vetot.

Vi anser det mest relevant att utgå från antalet verk i ansökan och studera hur många av de ansökta verken som beviljas tillstånd, i relation till hur många som får avslag, reduceras efter ansökan lämnats in (för att öka sannolikheten att få tillstånd) respektive återkallas (i normalfallet eftersom projektören förstår att ansökan annars kommer att avslås). Parallellt redovisar vi också hur stor andel av ansökningarna som beviljats helt, beviljats delvist, respektive avslagits.

Westander har tidigare, åt Energimyndigheten, utarbetat en statistisk promemoria om kommunala vetot⁶, som sammanfattas i den nationella vindkraftsstrategin⁷, samt en bredare statistisk rapport om vindkraftstillstånd som täcker perioden 2014 till första halvåret 2021 (ännu inte på nätet).

Vi har också, på uppdrag av utredningen ”En rättssäker vindkraftsprövning” (SOU 2021:53, bilaga 2)⁸ upprättat en statistisk promemoria om hur ansökningar påverkas av huruvida projekten ligger i områden som är utpekade i översiktsplaner respektive i områden för riksintresse vindbruk.

Tack till alla som genom tidigare sammanställningar och genom att svara på våra enkäter har bidragit till faktainsamlingen!

⁶ Westander Klimat och Energi, 2020-10-27, Det kommunala vetot. En statistikbaserad promemoria om kommuners tillstyrkande och veto avseende vindkraftsansökningar

⁷ Energimyndigheten och Naturvårdsverket, 2021-01-28, Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad

⁸ En rättssäker vindkraftsprövning, juni 2021, SOU 2021:53

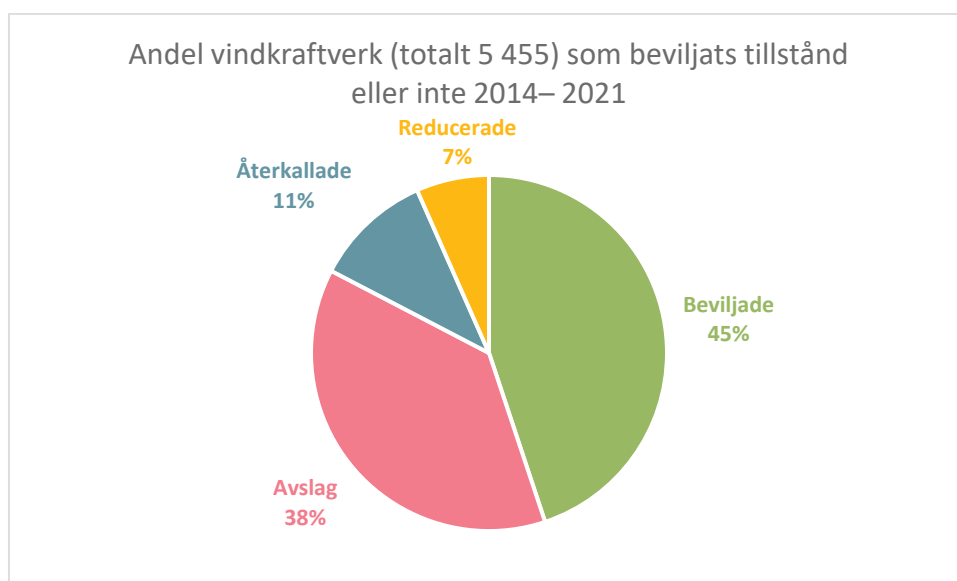
4. Landbaserad vindkraft

4.1 Samlad bild

Westander Klimat och Energi har granskat 276 relevanta⁹ landbaserade vindkraftsansökningar (totalt 5 455 verk) som sedan 2014 har beslutats i första instans och fram till den 31 december 2021 slutligt avgjorts eller återkallats, samt 47 ansökningar (totalt 965 verk) som ännu inte fått ett slutligt avgörande (men där ansökningarna redan reducerats med 20 verk, så det återstår 945 verk i tillståndprocess).

4.1.1 Vindkraftverk

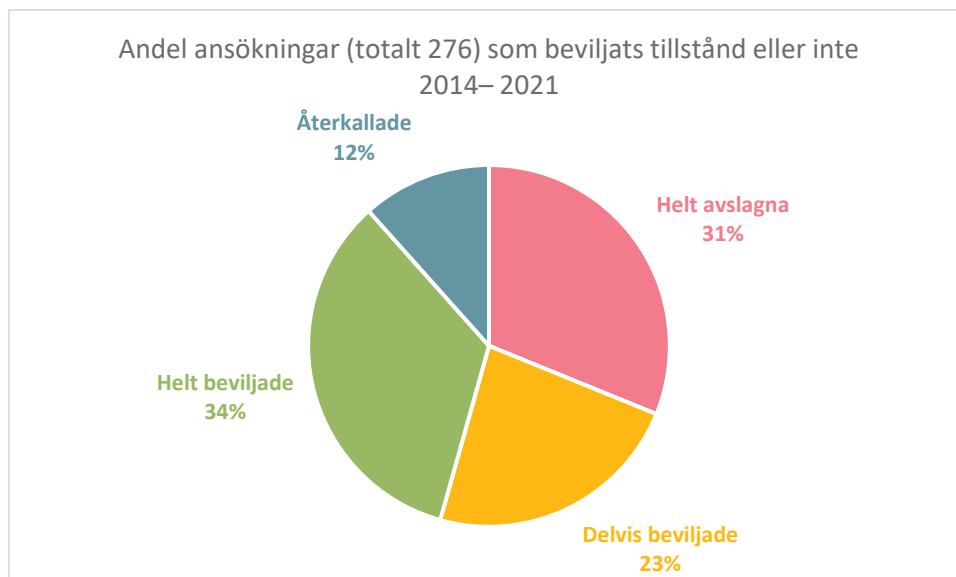
Av de avgjorda 5 455 verken har 45 procent (2 449 verk) beviljats, 38 procent (2 059) avslagits, 11 procent (586 verk) återkallats och 7 procent (361) reducerats efter ansökan lämnades in. Det betyder att 45 procent av de ansökta verken har beviljats och 55 procent har inte beviljats.

4.1.2 Ansökningar

Av de 276 ansökningarna har 86 (31 procent) avslagits helt, 64 (23 procent) har delvis beviljats tillstånd och 94 (34 procent) har beviljats helt. 32 av ansökningarna (12 procent) har återkallats.

⁹ I enlighet med Energimyndighetens tidigare instruktion har vi i statistiken inte inkluderat 882 vindkraftverk i Markbygden som beviljades 2014 och 2016, eftersom Markbygden redan tidigare hade tillåtighetsprövats av regeringen.

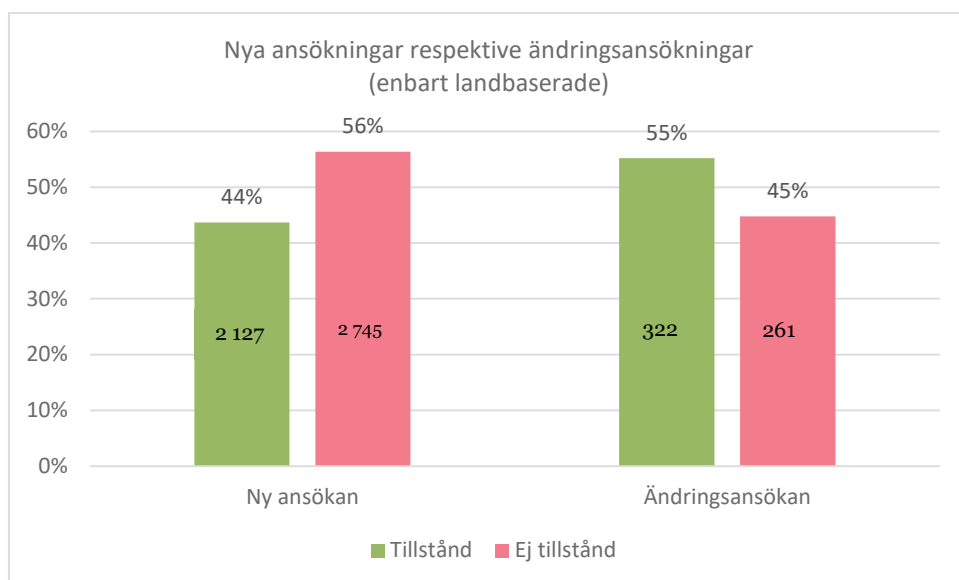
4.1.3 Ny ansökan eller ändringsansökan

De 276 landbaserade och avgjorda ansökningarna har även fördelats på ny ansökan respektive ändringsansökan (normalt färre verk och högre höjd).

240 av ansökningarna, avseende 4 872 verk, var nya ansökningar och 36 av ansökningarna, avseende 583 verk, var ändringsansökningar.

- Av 4 872 vindkraftverk i *nya ansökningar* har 44 procent (2 127 verk) beviljats, 38 procent (1 847 verk) avslagits, 11 procent (537 verk) återkallats och 7 procent (361 verk) reducerats.
- Av 583 vindkraftverk i *ändringsansökningar* har 55 procent (322 verk) beviljats, 36 procent (212 verk) avslagits, 8 procent (49 verk) återkallats och 0 procent (0 verk) reducerats.

Det betyder att 44 procent av verken i nya ansökningar och 55 procent av verken i ändringsansökningar har beviljats tillstånd, medan 56 procent av verken i nya ansökningar och 45 procent av verken i ändringsansökningar inte har beviljats tillstånd.

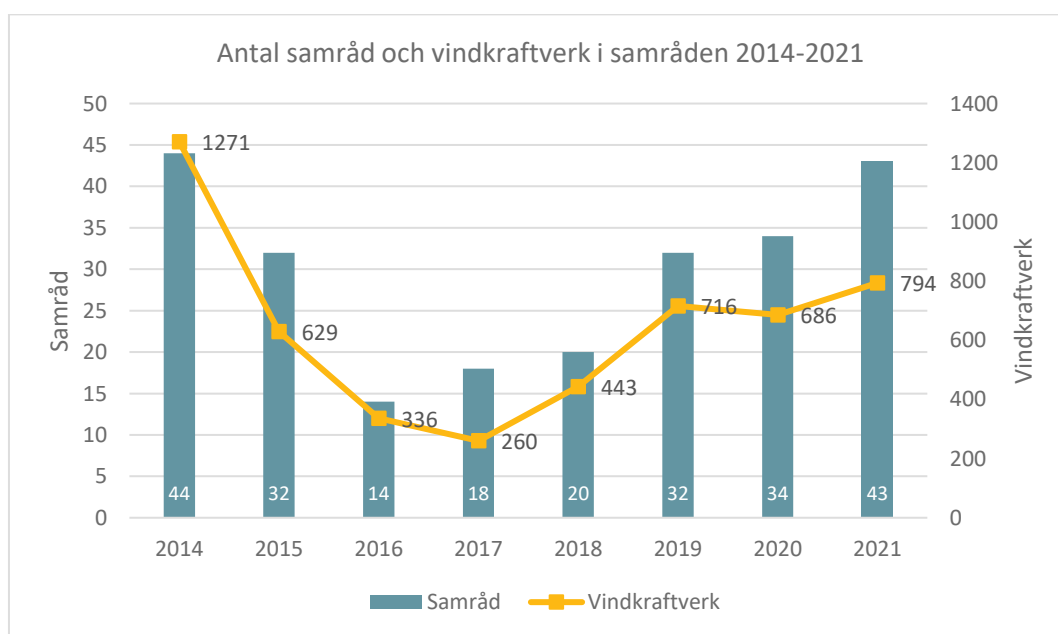
4.1.4 Nedskärning av antalet vindkraftverk mellan samråd och ansökan

Vi har också granskat 204 samråd som följts av en ansökan. I dessa ansökningar, gällande 5 484 verk, reducerades antalet verk med 17 procent (922 verk), jämfört med samråden.

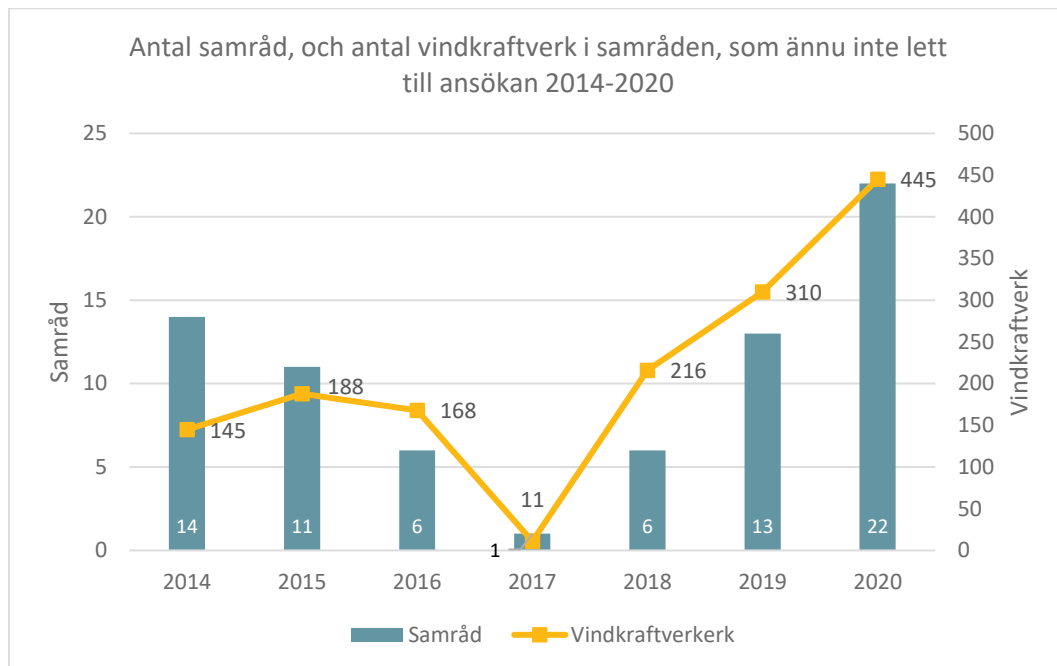
4.2 Utveckling över tid

4.2.1 Antalet samråd

I figuren nedan redovisas 237 påbörjade avgränsningssamråd, och antalet vindkraftverk i samråden. Som framgår minskade såväl antalet samråd (blå staplar) som antalet verk (gul linje) kraftigt under 2016–2018, men har därefter ökat igen.

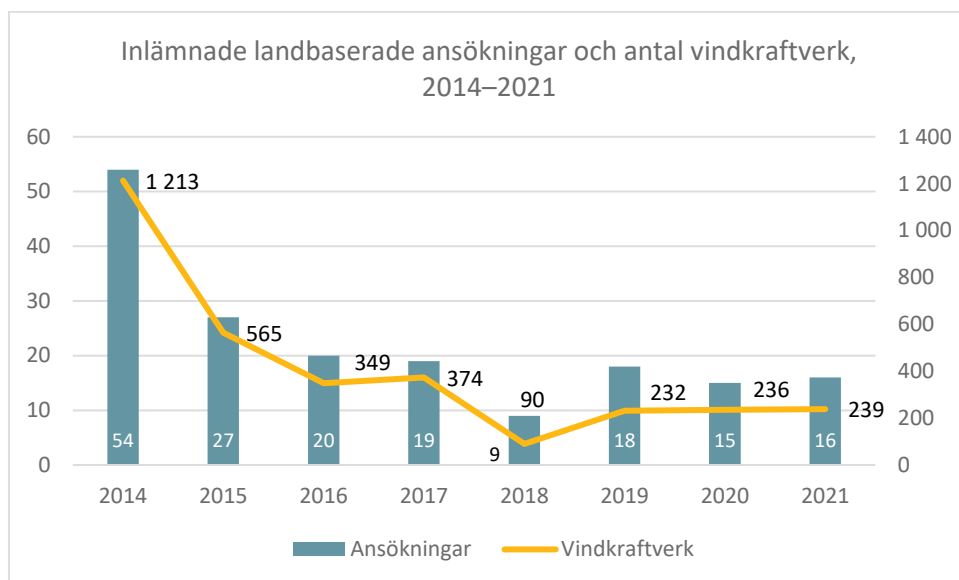
I figuren nedan redovisas 73 samråd, och 1 483 vindkraftverk, som ännu inte lett till ansökan. Vi inkluderar inte år 2021, eftersom dessa samråd fortfarande kan leda till ansökan. Vissa samråd från 2020 och tidigare år kommer också att följas av ansökan (se separat avsnitt längre fram i rapporten.)

4.2.2 Ansökningar

Nedan kartläggning omfattar samtliga 178 ansökningar, gällande 3 298 vindkraftverk, som lämnats in mellan 2014 och 2021, inklusive sådana som inte avgjorts. (De återstående ansökningarna i denna studie lämnades in mellan 2007 och 2013.)

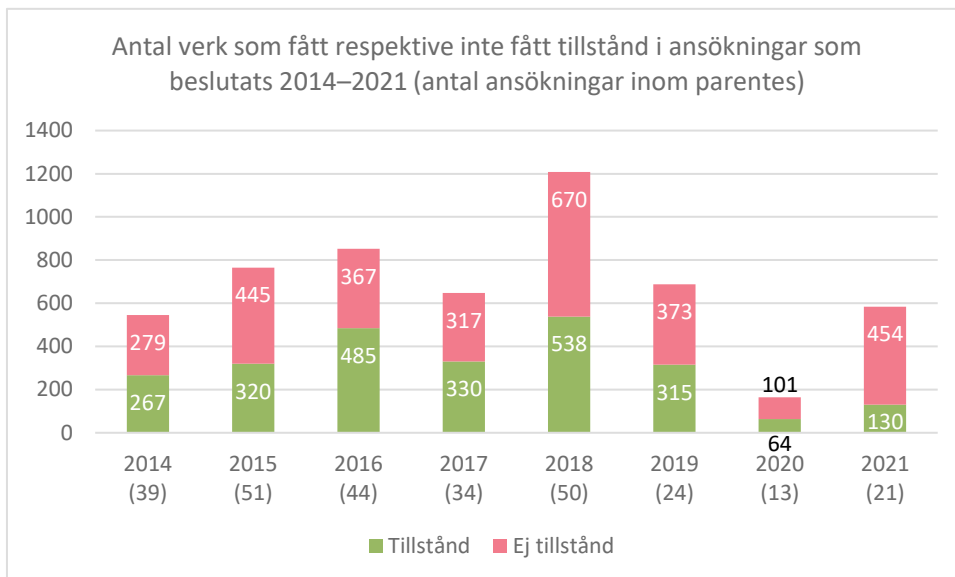
Av figurerna framgår att antalet inlämnade ansökningar samt antalet ansökta verk minskat kraftigt under perioden. (Olle Hedbergs tidigare sammanställning har visat att antalet ansökningar var mycket högt också under 2012 och 2013.)

4.2.3 Slutligt beslut

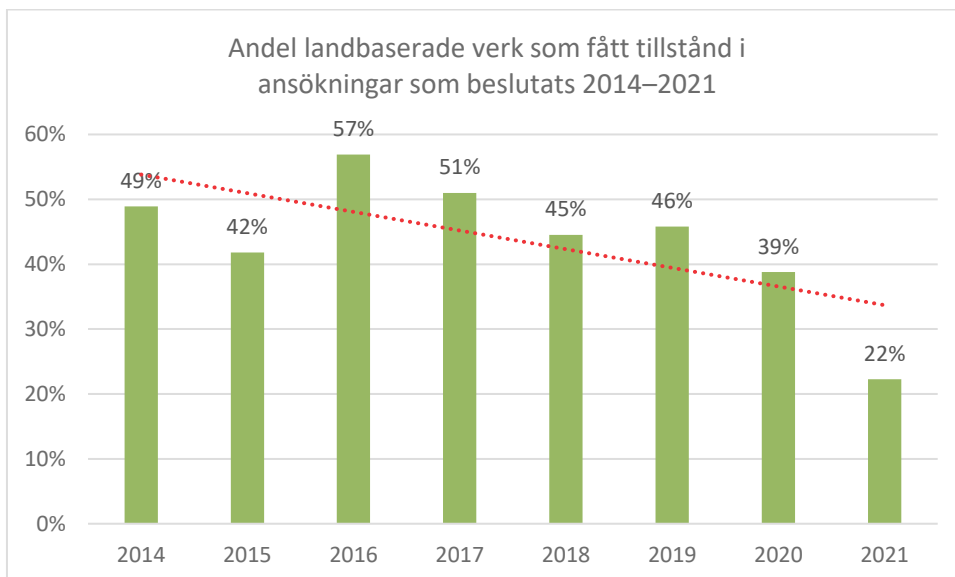
För de landbaserade ansökningar där beslut har fattats i första instans efter den 1 januari 2014 och som slutligt har avgjorts har, som nämnts ovan, 45 procent av vindkraftverken beviljats tillstånd, medan 55 procent inte resulterat i något tillstånd.

I diagrammet nedan redovisas fördelningen över tid när det gäller slutliga beslut, fördelat på beviljade verk och verk som ej fått tillstånd.

Notera att det totala antalet slutligt avgjorda verk under 2014 och 2015 är väsentligt högre än i figuren. Här inkluderas endast de ansökningar som avgjordes i första instans efter 1/1 2014.

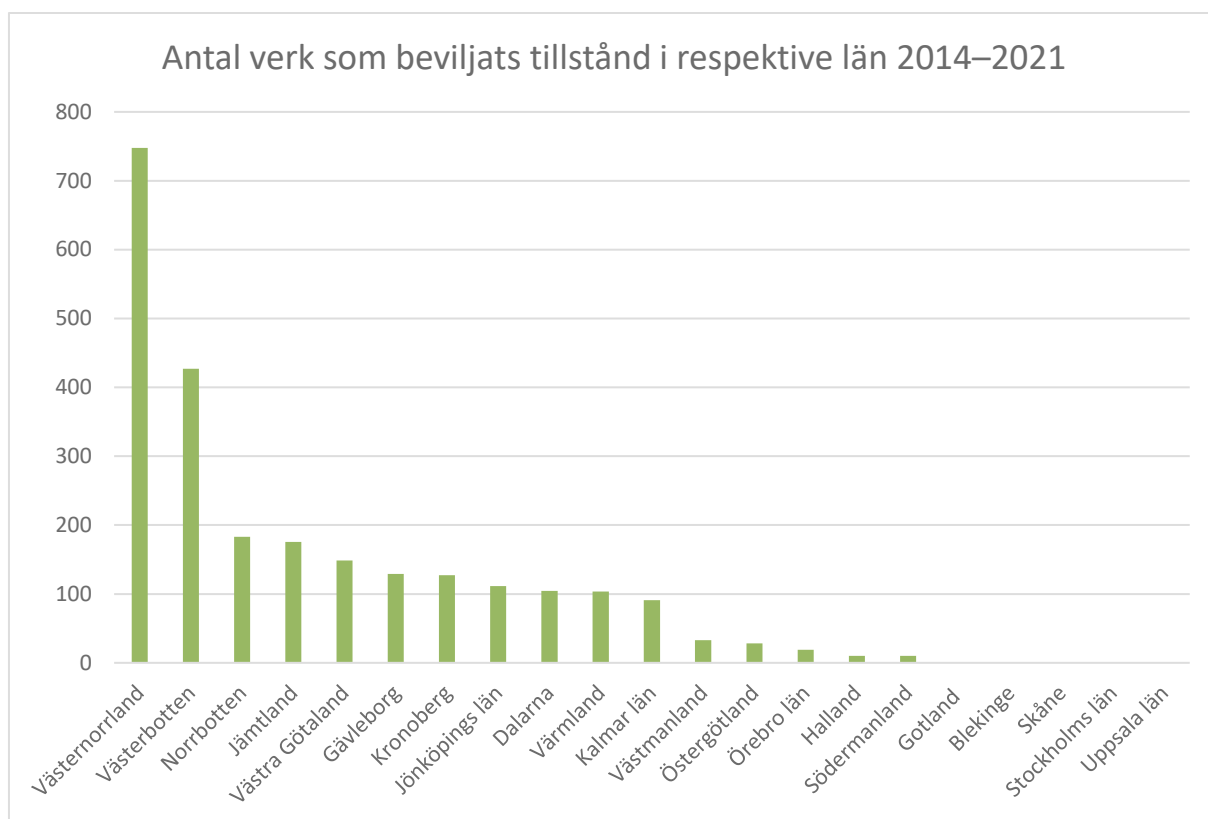
Nedan diagram visar att av de ansökningar som avgjorts i första instans sedan 2014, och som är slutligt avgjorda, har andelen verk som fått tillstånd minskat väsentligt.

4.3 Fördelat per län

I tabellen nedan fördelas de 276 ansökningarna på respektive län och visar antal avgjorda ansökningar och verk, antal beviljade verk, antal verk som inte fått tillstånd samt andelen beviljade verk. Längst ned i tabellen redovisas uppgifter för projekt som ligger i mer än ett län.

Län	Antal avgjorda ansökningar	Antal avgjorda verk	Beviljade verk	Antal verk som ej fått tillstånd	Andel beviljade verk
Blekinge	0	0	0	0	-
Dalarna	9	136	94	42	69%
Gotland	4	38	1	37	3%
Gävleborg	12	390	126	264	32%
Halland	2	12	10	2	83%
Jämtland	20	643	141	502	22%
Jönköpings län	27	298	105	193	35%
Kalmar län	19	167	91	76	54%
Kronoberg	26	323	127	196	39%
Norrbottn	8	347	183	164	53%
Skåne	3	28	0	28	0%
Stockholms län	1	1	0	1	0%
Södermanland	2	28	10	18	36%
Uppsala län	0	0	0	0	-
Värmland	15	167	96	71	57%
Västerbotten	30	853	427	426	50%
Västernorrland	30	1 169	713	456	61%
Västmanland	2	55	33	22	60%
Västra Götaland	43	411	142	269	35%
Örebro län	6	93	19	74	20%
Östergötland	8	105	28	77	27%
Dalarna/Gävleborg	1	22	6	16	27%
Dalarna/Värmland	1	15	15	0	100%
Jämtland/Västernorrland	6	141	69	72	49%
Västra Götaland/Jönköping	1	13	13	0	100%
Totalt	276	5 455	2 449	3 006	45%

När vindkraftsprojektet omfattar två län har vi fördelat dessa verk 50/50.

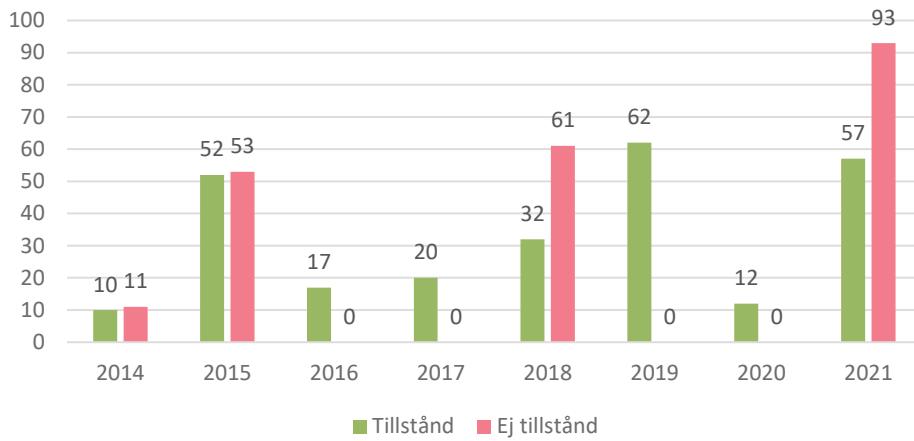
4.4 Fördelat per elområde

I tabellen nedan visas för varje elområde antalet avgjorda ansökningar och verk; antal beviljade verk, verk som inte fått tillstånd samt andelen beviljade verk. Av de beviljade verken ligger 11 procent i elområde 1, 57 procent i elområde 2, 23 procent i elområde 3 och 9 procent i elområde 4.

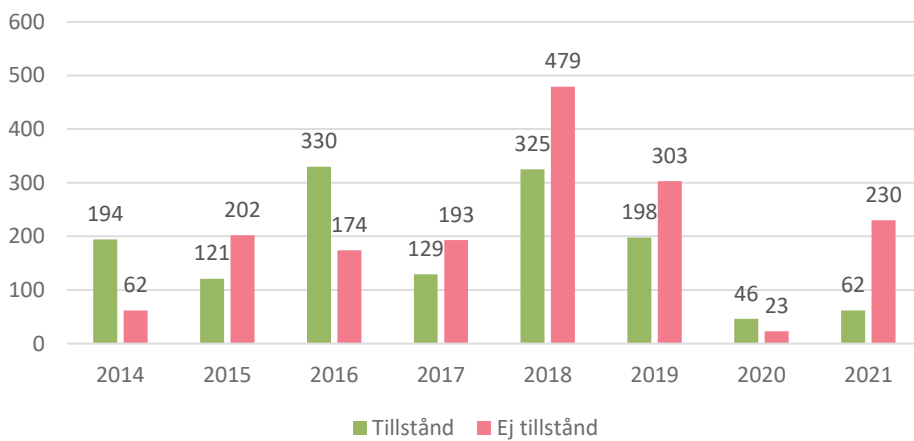
Elområde	Antal avgjorda ansökningar	Antal avgjorda verk	Beviljade verk	Antal verk som ej fått tillstånd	Andel beviljade verk
Elområde 1	16	480	262	218	55%
Elområde 2	91	3 071	1 405	1 666	46%
Elområde 3	118	1 332	564	768	42%
Elområde 4	51	572	218	354	38%
Summa	276	5 455	2 449	3 006	45%

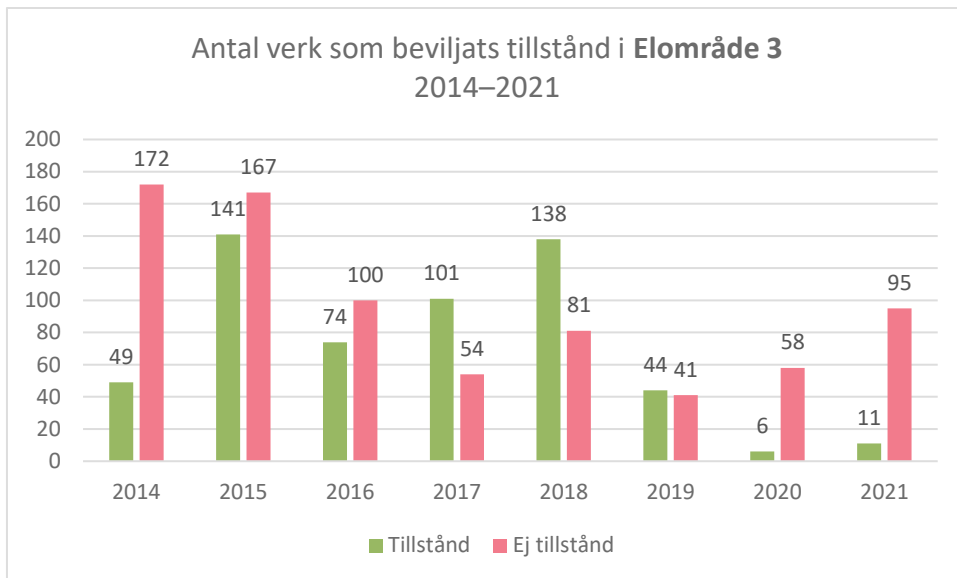
Nedan fördelas utvecklingen över tid, elområde för elområde.

Antal verk som beviljats tillstånd i Elområde 1
2014–2021

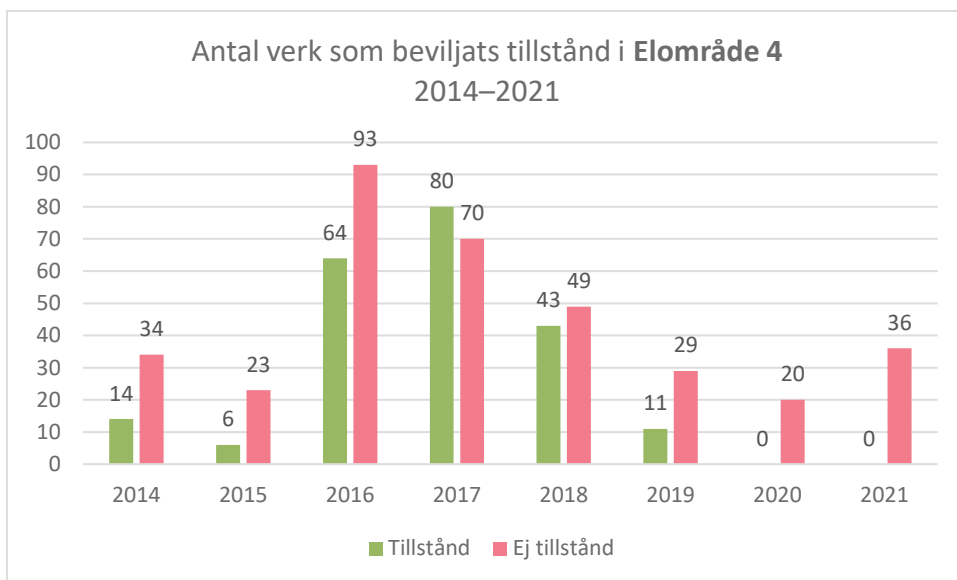

Antal verk som beviljats tillstånd i Elområde 2
2014–2021

Man kan notera att under perioden 2014 till 2018 fick 43 procent av verken tillstånd i elområde 4, men under 2019–2021 fick bara 11 procent tillstånd. Den senare perioden avsåg tio ansökningar.

4.5 Utfall i olika instanser: MPD, MMD och MÖD

4.5.1 Inledning

Sammantaget har, som tidigare nämnts, 45 procent av de ansökta verken beviljats slutligt tillstånd och 55 procent har inte beviljats slutligt tillstånd.

Det är relevant att undersöka hur miljöprövningsdelegationerna (MPD), mark- och miljödomstolarna (MMD) och Mark- och miljööverdomstolen (MÖD) har ställt sig till ansökningarna.

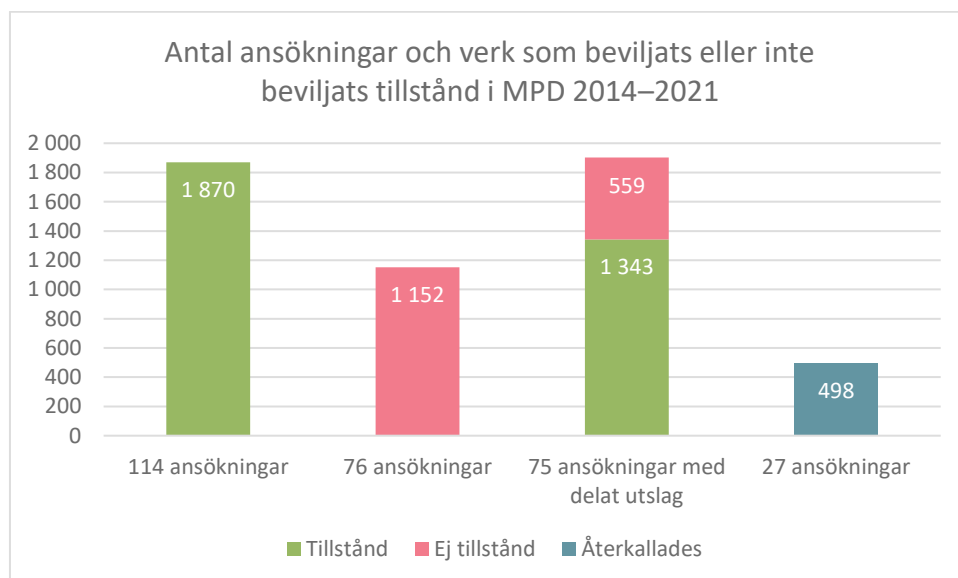
Vi har granskat 292 landbaserade ansökningar avseende 5 774 verk där beslutet från MPD fattats mellan 1 januari 2014 och 31 december 2021.

Sammantaget gick 168 av 292 ansökningar (58 procent) med 3 804 verk (66 procent) som beslutats i MPD vidare och beslutades av MMD och 39 av dessa ärenden (13 procent av samtliga ärenden) med 1 238 verk (21 procent av samtliga verk) beslutades av MÖD. (I dessa siffror ingår även beslut i MPD samt domar i MMD och MÖD som ännu inte är slutligt avgjorda utan återförvisats till lägre instans.)

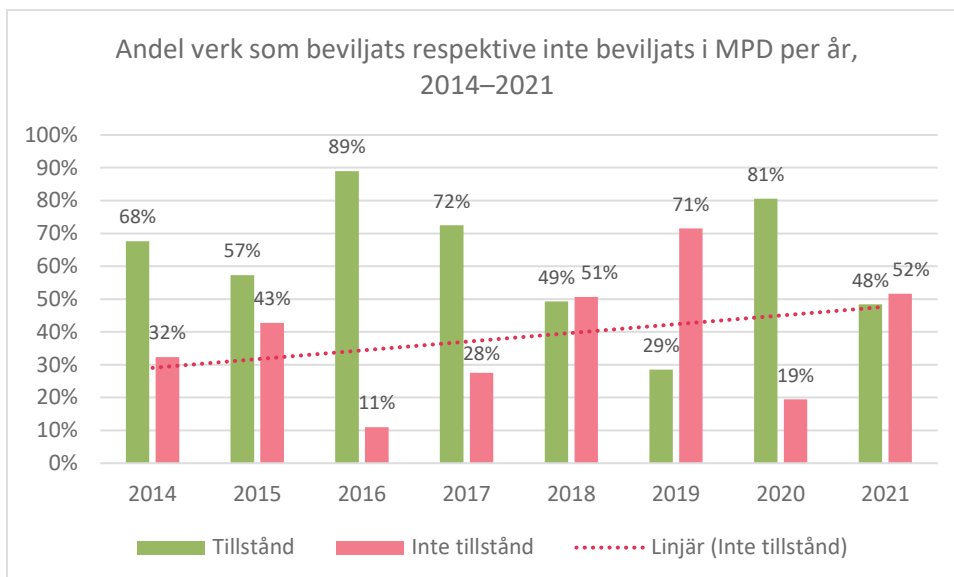
4.5.2 Beslut av miljöprövningsdelegation (MPD)

I samtliga ansökningar där MPD fattat beslut mellan den 1 januari 2014 och 31 december 2021 (inklusive de ansökningar som ännu inte är slutligt avgjorda) beviljade MPD 3 213 verk (56 procent), medan 1 711 verk (30 procent) avslogs av MPD och 850 verk (15 procent) återkallades eller ingick i ansökningar som reducerades.

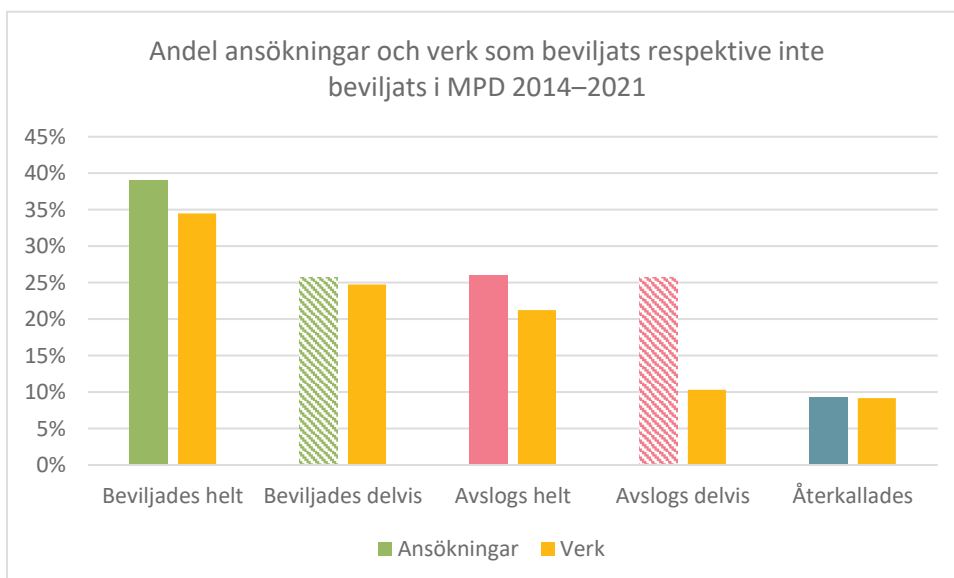
- 76 ansökningar (1 152 verk) avslogs i dess helhet
- 114 ansökningar (1 870 verk) beviljades i dess helhet
- 75 ansökningar beviljades delvis (jämfört med originalansökan) – 1 343 verk beviljades och 559 verk avslogs
- 27 ansökningar, gällande 498 verk återkallades
- 28 ansökningar reducerades med totalt 352 verk av den som lämnat in ansökan

I diagrammet ovan ingår inte 352 verk där ansökan reducerades jämfört med ursprungsansökan.

I diagrammet ovan ingår ärenden som avgjorts i MPD från och med 2014 till 2021 oavsett om ärendena är slutligt avgjorda eller inte. 292 ärenden har avgjorts i MPD under perioden varav 27 ansökningar har återkallats. I övriga 265 ärenden — som beskrivs i ovanstående diagram — fattades beslut om sammanlagt 4 924 verk. Diagrammet inkluderar inte verk som har reducerats i ansökan, eftersom vi inte vet när de reducerades.

De randiga staplarna avser samma ansökningar. Diagrammet inkluderar inte verk som reducerats i ansökan.

4.5.3 Domar av mark- och miljödomstolen (MMD)

Av samtliga beslut i MPD har 63 procent av ansökningarna och 71 procent av verken efter överklagan också behandlats i MMD. (Här har vi exkluderat de återkallade ansökningarna.)

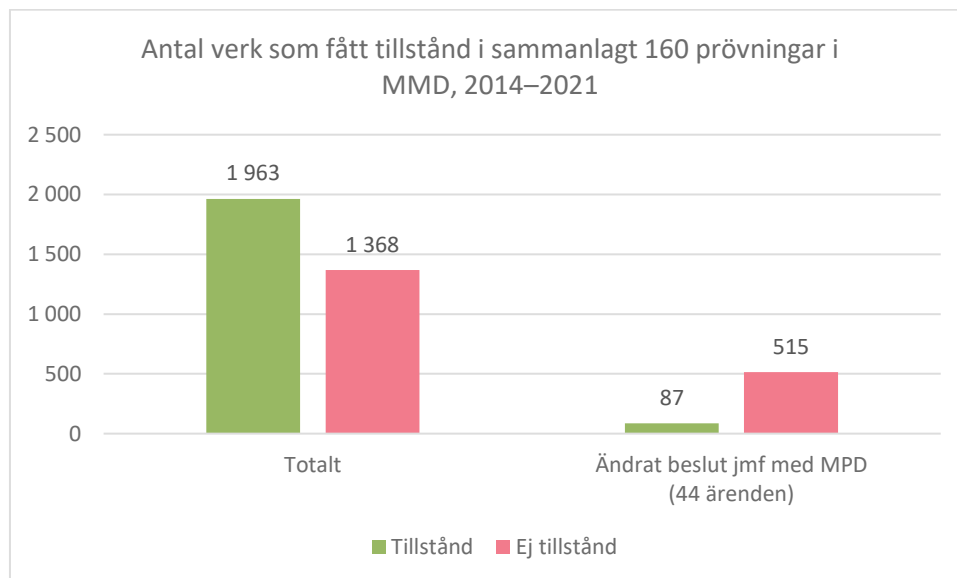
Sammanlagt har MMD beslutat om 168 ärenden avseende 3 483 verk. Detta inkluderar de ansökningar som avgjorts i MPD efter 1 januari 2014 och dömts i MMD senast 31 december 2021 oavsett om de är slutligt avgjorda eller ej. I sju fall gällande 127 verk återförvisade MMD ärendena till MPD, och i ett fall gällande 4 verk avskrevs ärendet på grund av att ansökan återkallades. Nedan statistik baseras därför på 160 ansökningar avseende 3 331 verk (ansökningarna hade redan bantats med 21 verk).

Undersökningen visar:

- MPD hade beviljat 71 procent av verken (2 391 verk)
- I MMD beviljades 59 procent av verken (1 963 verk)

Det är relativt ovanligt att MMD ändrar ett beslut i MPD till fördel för ansökan:

- I 10 fall (87 verk) ändrade MMD beslut i MPD till fördel för ansökan (sammanlagt 269 verk godkändes och 102 avslogs i dessa tio fall)
- I 34 fall (515 verk) ändrade MMD beslut i MPD till nackdel för ansökan (sammanlagt 195 verk godkändes och 637 verk avslogs i dessa 34 fall)
- I 116 fall (2 128 verk) ändrades inte beslutet i någon riktning (1 499 verk godkändes och 629 avslogs)

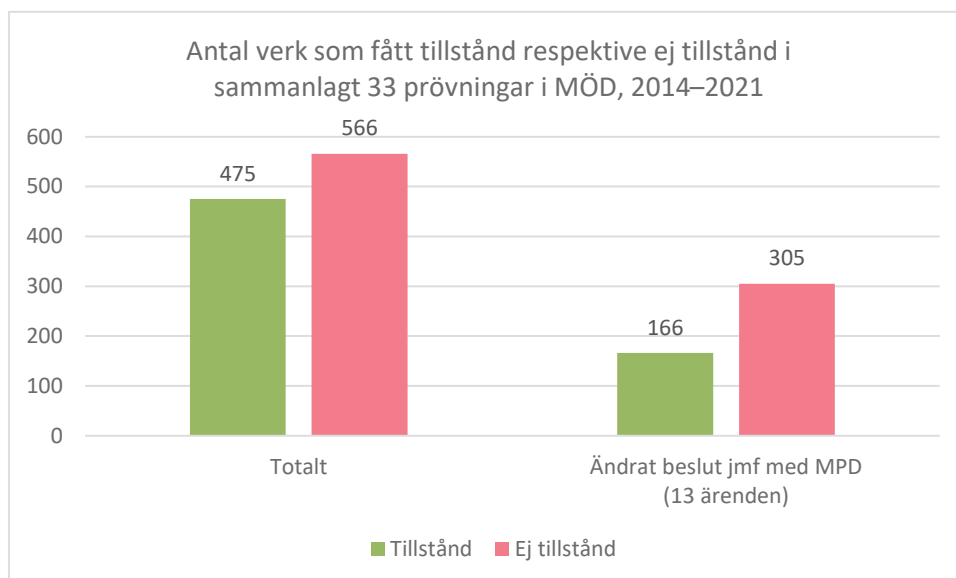
4.5.4 Domar av Mark- och miljööverdomstolen (MÖD)

Av de ärenden som har vunnit laga kraft har Mark- och miljööverdomstolen avgjort totalt 33 ärenden (med 1 041 verk), vilket motsvarar 13 procent av samtliga beslut av MPD, och 21 procent av domarna i MMD. Vidare har MÖD i tre ärenden (gällande 135 verk) återförvisat ärendena till MPD, samt i tre ärenden (40 verk) återförvisat ärendena till MMD. Här framgår hur de olika instanserna ställde sig till de 1 041 verk i de 33 ärenden som MÖD avgjorde:

- I MPD beviljades 68 procent (704 verk)
- I MMD beviljades 59 procent (614 verk)
- I MÖD beviljades 46 procent (475 verk)

I merparten (61 procent) av fallen ändrades inte beslutet i MMD av MÖD:

- I 5 fall ändrade MÖD beslut i MMD till fördel för ansökan (166 verk fler)
- I 8 fall ändrade MÖD beslut i MMD till nackdel för ansökan (305 verk färre)
- I 20 fall ändrades inte beslutet i någon riktning

4.6 Avslagsanledningar

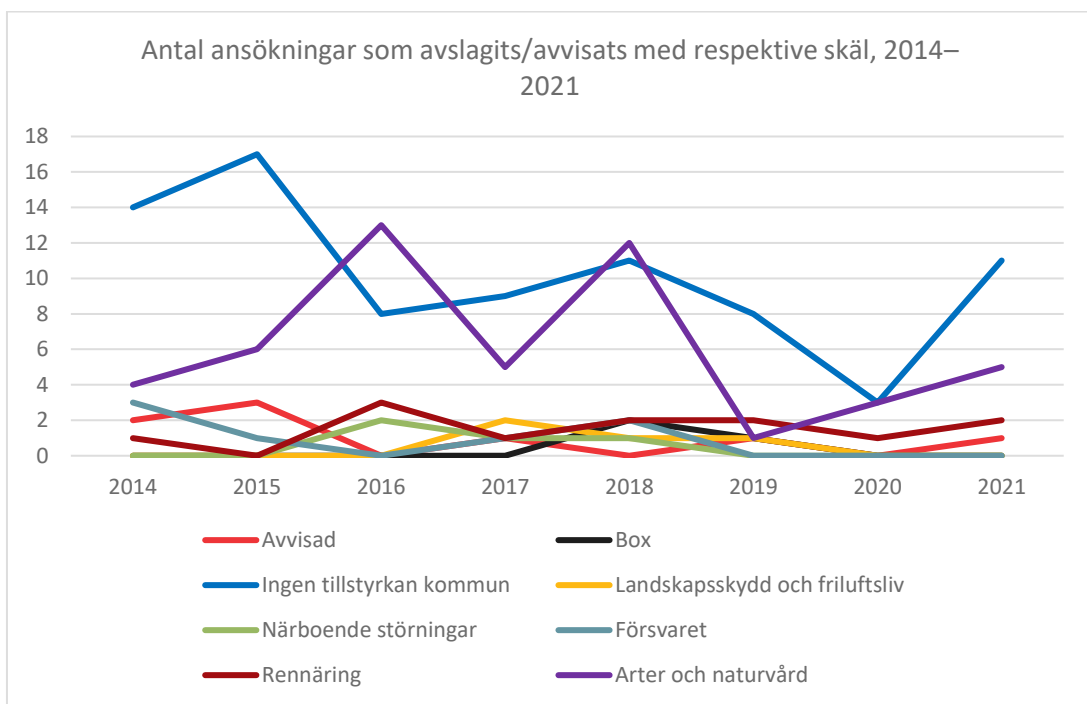
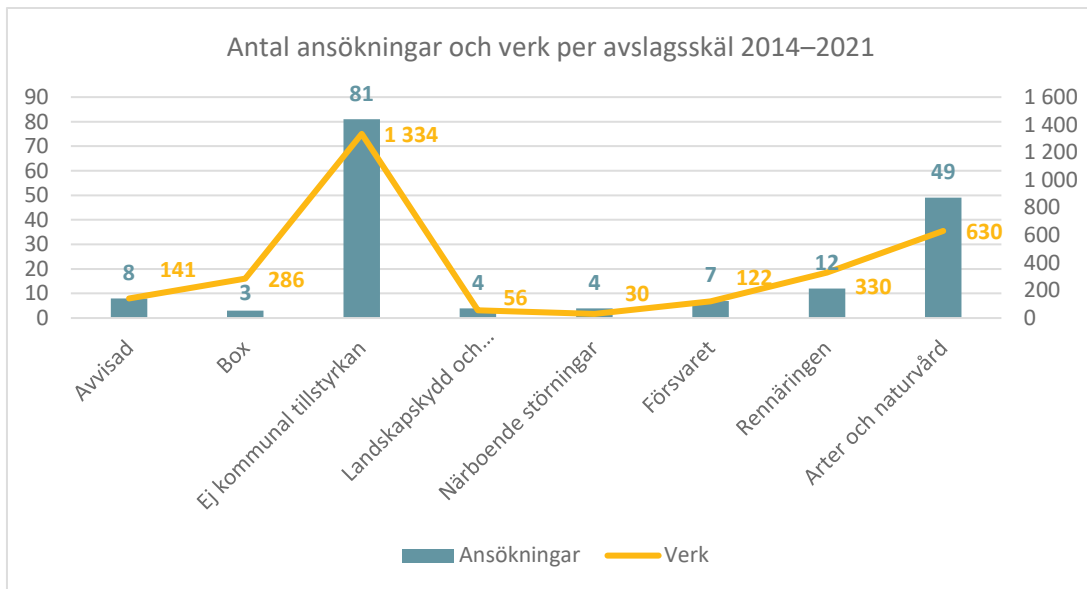
4.6.1 Helhetsbilden

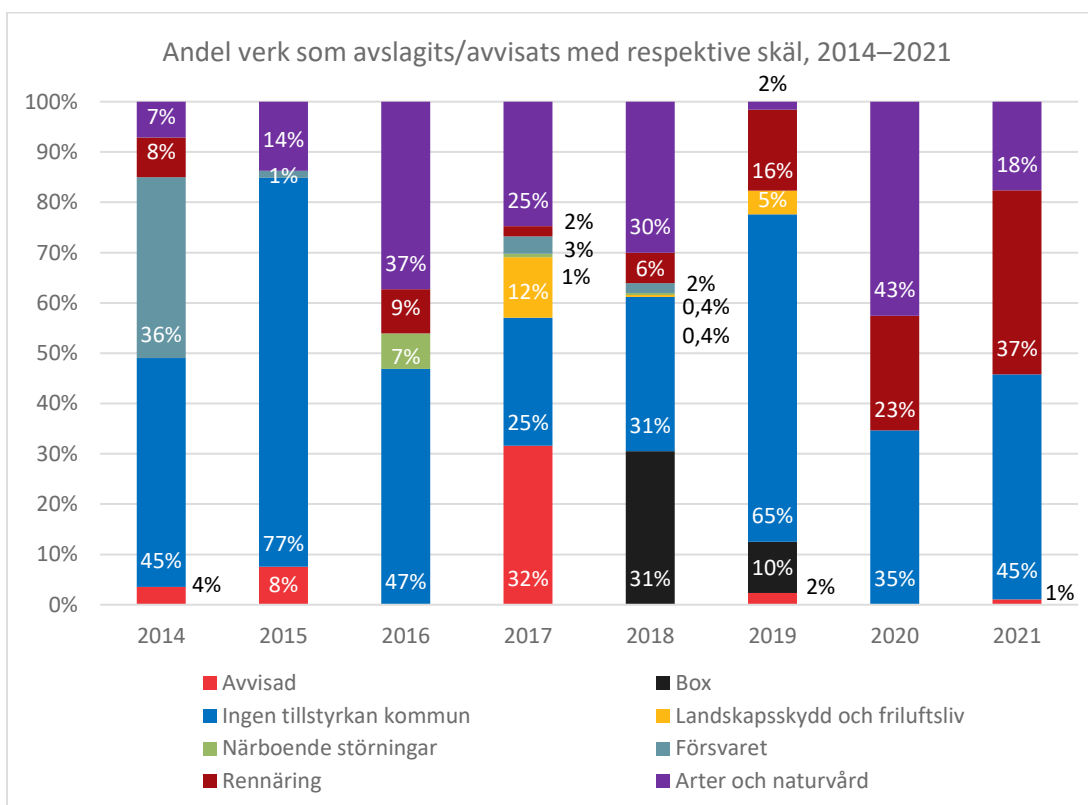
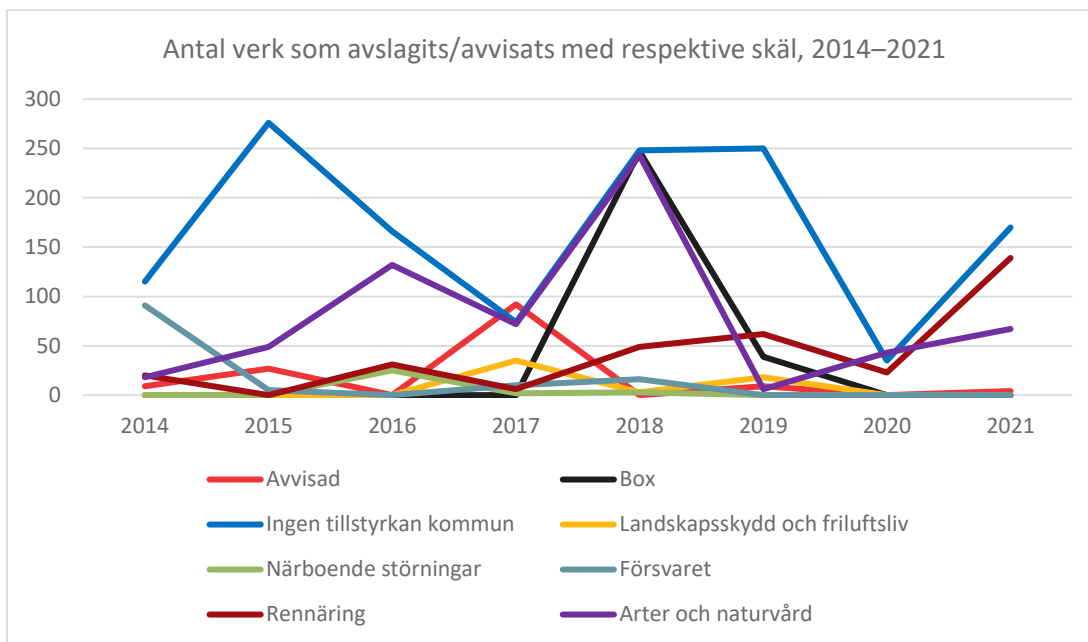
Av de 3 006 verk som ej fått tillstånd i sammanlagt 182 ansökningar har 158 verk i 12 ansökningar återkallats av för oss okänd anledning. I 23 ansökningar var det sammanlagt 208 verk som ej fått tillstånd av för oss oklar anledning.

Vi har granskat skälet till att övriga 2 640 verk i sammanlagt 148 ansökningar ej fick tillstånd.

Notera: Att antalet ansökningar nedan summerar till 168 och inte 148 beror på att det i en ansökan kan finnas olika avslagsanledningar för olika verk. I vissa ansökningar, gällande sammanlagt 289 verk, finns dubbla skäl till att tillstånd ej lämnades. I andra ansökningar finns det fler än ett skäl för att de olika verken har avslagits. Det innebär att i sammanställningen nedan överstiger antalet verk och ansökningar de ovan angivna, och summan av andelarna överstiger 100 procent.

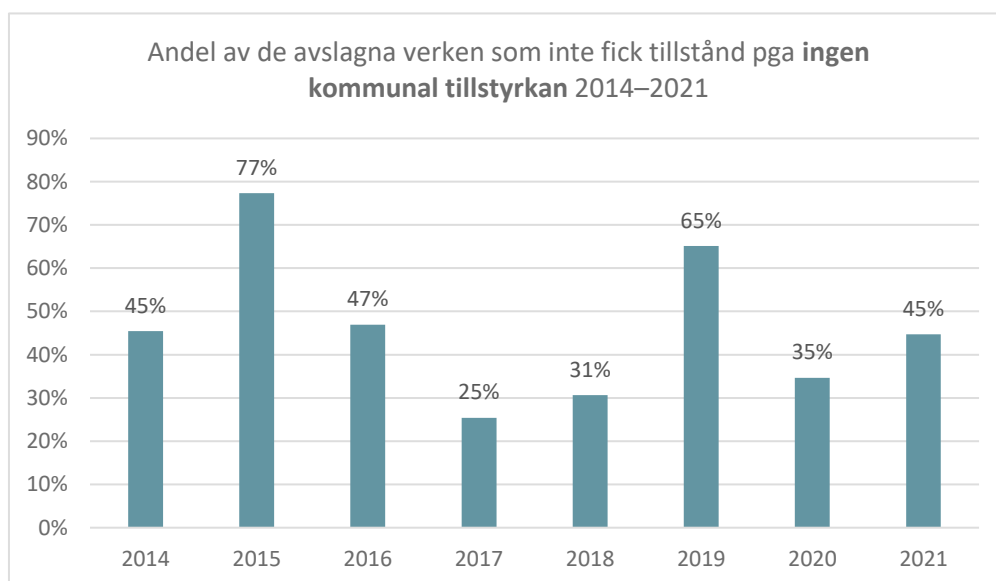
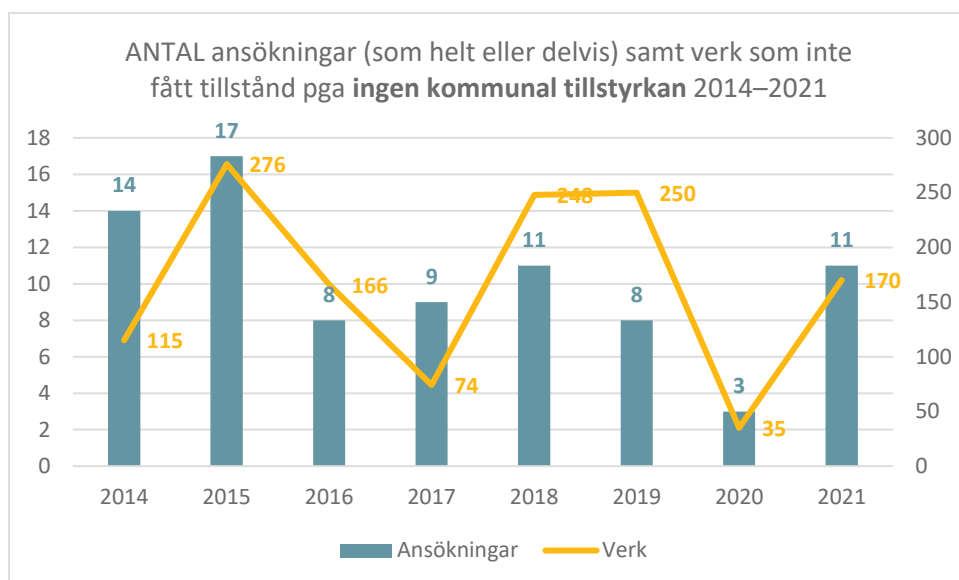
Skäl för avslag/avvisning	Antal verk	Andel	Antal ansökningar	Andel
Avvisad	141	5%	8	5%
Boxmodellen	286	11%	3	2%
Ej kommunal tillstyrkan	1 334	51%	81	55%
Landskapsskydd och friluftsliv	56	2%	4	3%
Närboende störningar	30	1%	4	3%
Försvaret	122	5%	7	5%
Rennäringen	330	12%	12	8%
Arter och naturvård	630	24%	49	33%

Nedan redovisas de fyra vanligaste avslagsanledningarna (utöver när ansökan avvisats eller då den avvisats med hänvisning till att boxmodellen inte accepterats).

4.6.2 Ingen kommunal tillstyrkan

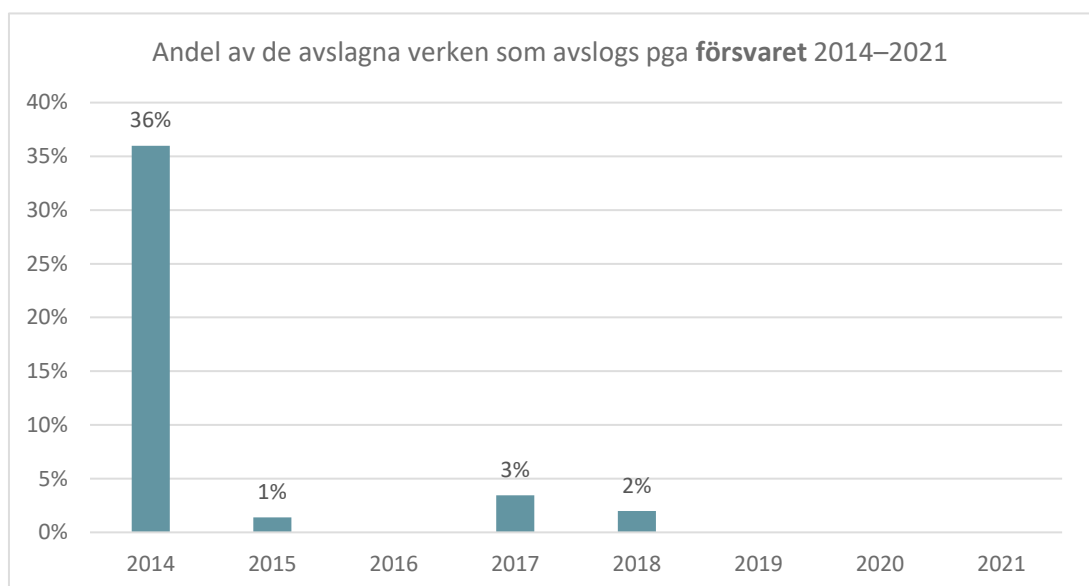
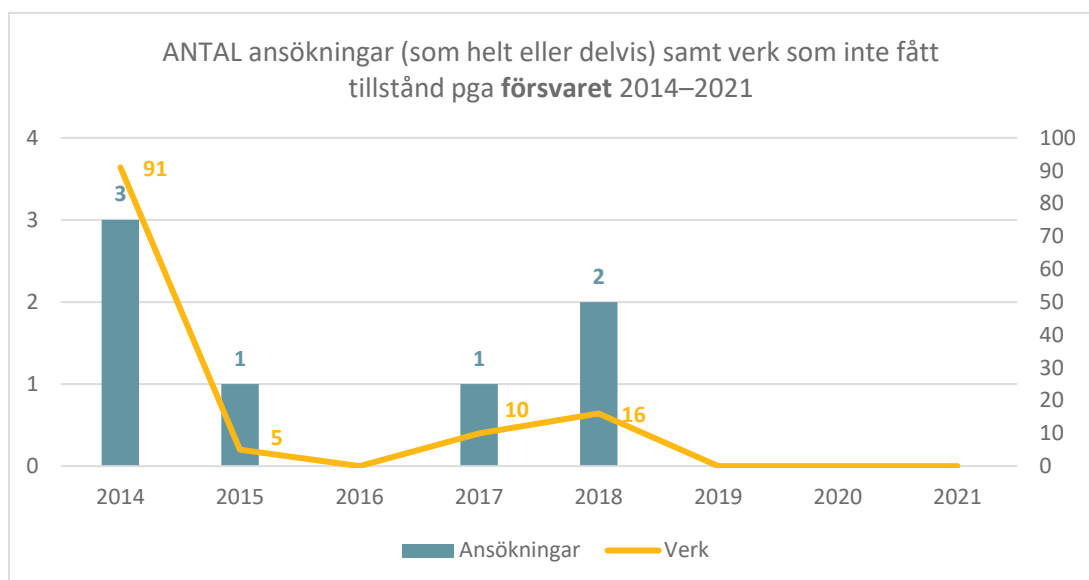

Sammanlagt var det 81 ansökningar där 1 334 verk avslogs, återkallades eller reducerades på grund av brist på kommunal tillstyrkan.

Det går att göra en fördjupad beskrivning avseende ”kommunala vetots” betydelse:

- Om vi räknar bort ansökningar som avslogs/återkallades/reducerades av vetot återstår 195 avgjorda ansökningar om 3 879 verk. Av dessa beviljades slutligt 2 313 verk. Det innebär att andelen verk som beviljades ökade från 45 procent när man räknar samtliga ansökningar, till 60 procent när man exkluderar ansökningar som påverkades negativt av det kommunala vetot.

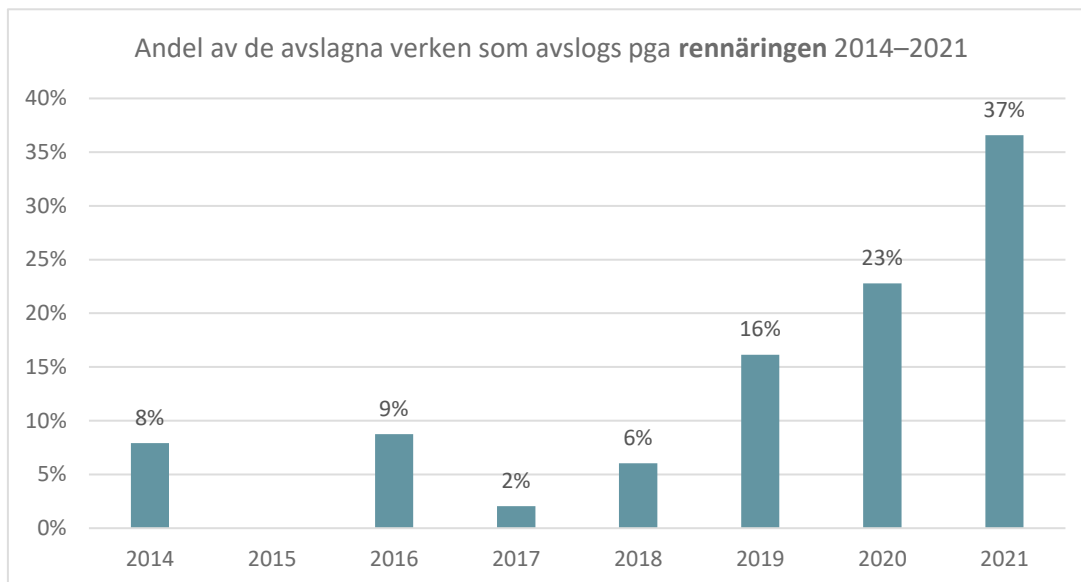
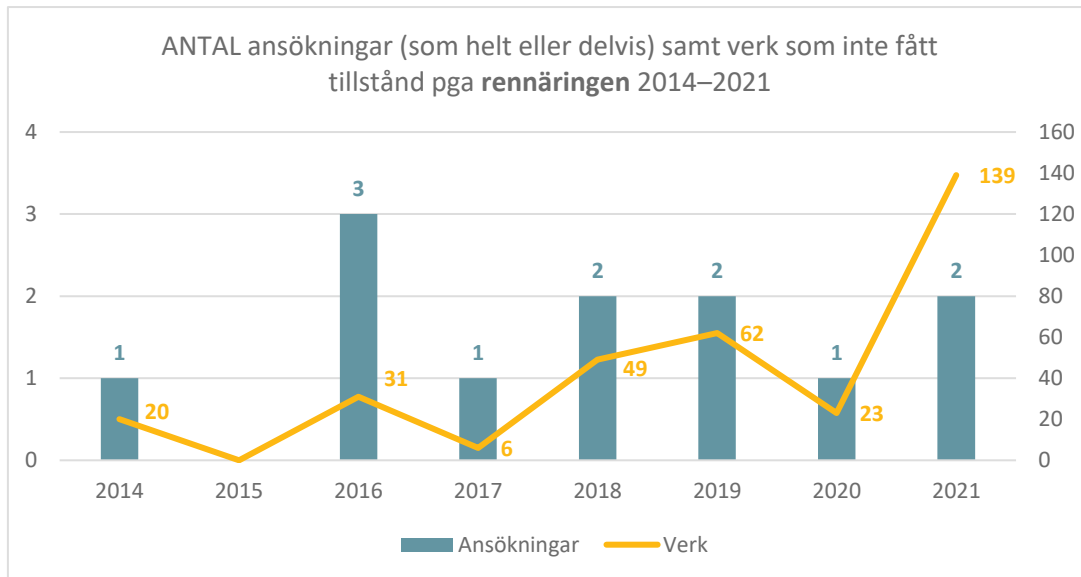
4.6.3 Försvaret

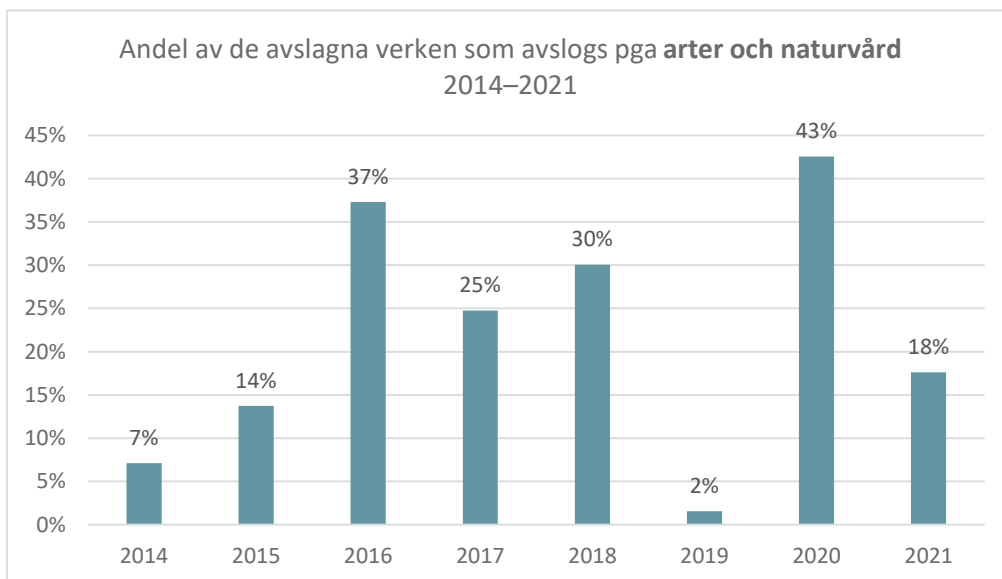
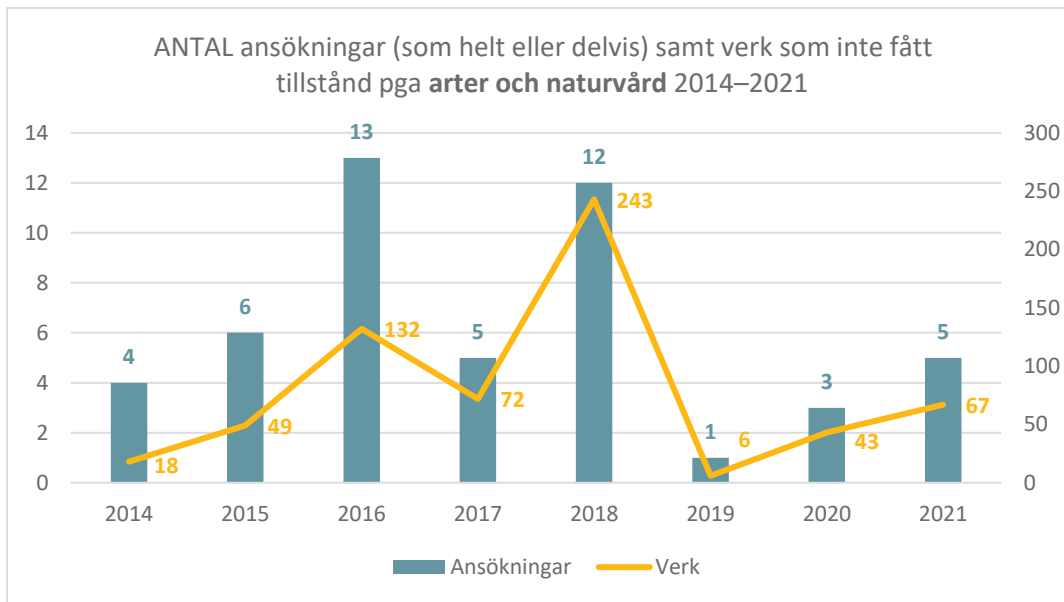
Försvarmakten har beskrivit sin roll när det gäller vindkraftsprojekt i ett [pressmeddelande](#)¹⁰ hösten 2021: "Försvarmakten besvarar mellan 200-400 vindkraftsremisser per år och accepterar majoriteten av alla vindkraftverken, exempelvis hade Försvarmakten inga synpunkter på cirka 75 procent av alla vindkraftverk som mottogs på remiss under 2020 och för omkring 80 procent under 2019. De fakta som finns i frågan visar att vi oftast säger ja till vindkraft."

¹⁰ Försvarmakten, 2021-08-24, Försvarmakten säger ja till åtta av tio vindkraftverk, se också Försvarmakten, 2021-10-15, Redovisning avseende dialog och samverkan med relevanta aktörer för förnybar energiproduktion samt förutsättningar för att använda s.k. villkorade tillstånd (regleringsbrev 2021, punkt 32)

4.6.4 Renneringen

4.6.5 Arter och naturvård

4.7 Samråd som inte följts av ansökan

Det har varit ett stort men okänt antal avgränsningssamråd som inte har följts av någon ansökan. Men hur många? Vilka är skälen? Kommer det att lämnas in någon ansökan?

Westander Klimat och Energi har (januari 2022) åt Energimyndigheten gjort en sammanställning avseende perioden 2014 till 30 juni 2021 som i korthet visar:

Om man räknar bort samråd år 2020 och 2021, som kommer att följas av fler ansökningar, blir bilden denna: Mellan 2014 och 2019 genomfördes 157 samråd (gällande 3 142 vindkraftsverk), varav 68 procent (106 projekt) hittills (utgången av 2021) har lett till ansökan och 32 procent (51 projekt) inte lett till ansökan.

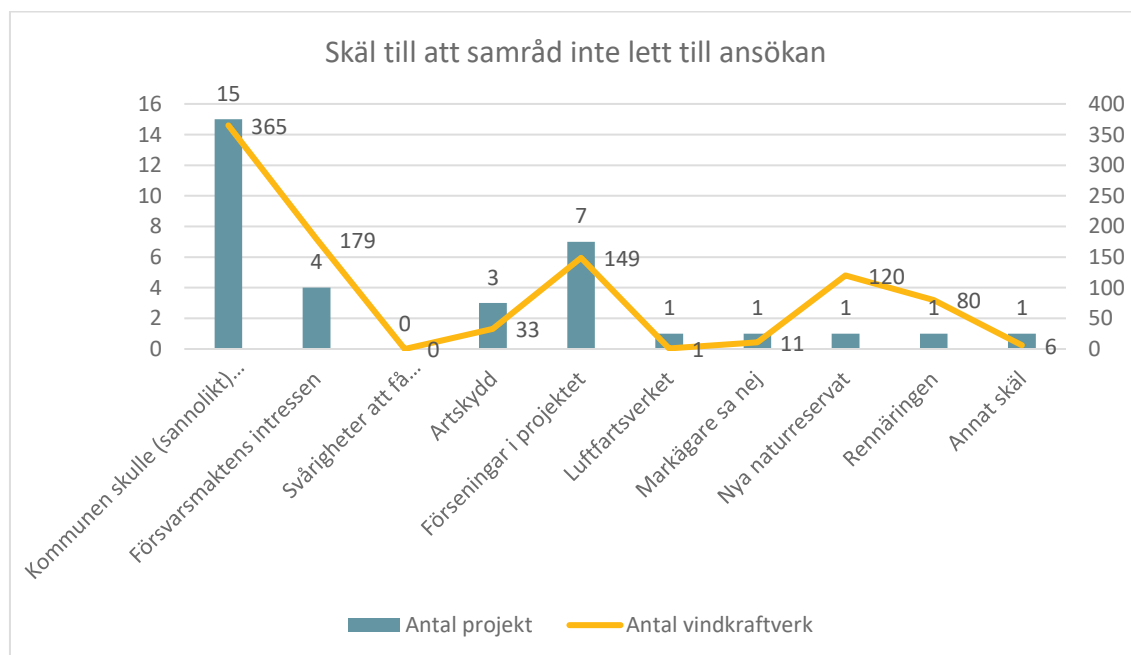
Vår bedömning har tidigare varit att mellan 70 och 75 procent av samråden sedan 2014 kommer att leda till ansökan. Med tanke på att det kommunala vetot används allt oftare är det sannolikt att denna andel kommer att minska, fram till ett eventuellt beslut om ett tidigare lagd kommunalt beslut som kan fattas före samrådet inleds.

Sammantaget har vi identifierat 67 samråd om 1 365 vindkraftverk mellan 2014 och 2020 som (vid utgången av 2021) inte följts av ansökan.

Av dessa 67 projekt planerar 17, gällande 260 verk, att inkomma med en ansökan. 16 av dessa projekt genomförde samråd 2019 eller 2020 och endast ett projekt som är äldre avser att lämna in en ansökan. Två av de 67 projekten (132 vindkraftverk) kommer eventuellt att leda till en ansökan (och i 20 av fallen finns ingen information om huruvida projektet kommer leda till en ansökan eller inte).

Det betyder att det återstår 48 samrådsprojekt att granska (67 minus 17 minus 2).

Av de 48 återstående projekten har vi fått tydlig information från 34 projekt om anledning till varför samrådet inte har lett till ansökan.

5. Havsbaserad vindkraft

5.1 Befintlig havsbaserad vindkraft

Under 2020 producerades cirka 28 TWh vindkraft i Sverige, varav cirka en halv TWh utgjordes av havsbaserad vindkraft från Lillgrund, Kårehamn, Vindpark Vänern och Bockstigen.

- Lillgrunds vindkraftspark (Vattenfall) med 48 verk (totalt 110,4 MW, 115 meter höga verk), ligger söder om Öresundsbron och driftsattes 2007.¹¹
- Kårehamn vindkraftspark (RWE) med 16 verk (48 MW, 80 meter höga) ligger i Östersjön nära Öland och driftsattes 2013.¹²
- Vindpark Vänern med tio verk (30 MW, 100 meter höga), driftsattes under perioden 2007–2010.¹³ (Parken är i en sjö och inte i havet, men räknas ibland som "havsbaserad".)
- Bockstigen¹⁴ med fem verk (3,3 MW) utanför Gotland, driftsattes 1998 och uppgraderas 2018.¹⁵

Tidigare fanns också Utgrunden I med sju verk (10,4 MW¹⁶) i Kalmarsund, som uppfördes 2000 och som Vattenfall år 2018 demonterade.¹⁷

5.2 Befintliga tillstånd

Enligt en sammanställning från konsultbolaget Sweco finns det i dagsläget åtta tillståndsgivna vindkraftparker till havs (eller i sjö).¹⁸ Ingen av dessa har tagits i bruk. Nedan ett utdrag ur Swecos rapport.

Project	Capacity [MW]	Year of permit approved	Project owner	Comment
Kattegat Offshore	282 MW	2015	Favonius	
Kriegers Flak II	640 MW	2006	Vattenfall	
Stenkalles grund	90 MW	2013	Rewind Offshore, PEAB, Scanergy	
Stora Middelgrund	800 MW	2009	Universal Wind	
Storgrundet	350 MW	2010	WPD offshore	
Taggen	300 MW	2012	Vattenfall and Wallenstam	Projekt nedlagd 2019-10-21 pga Försvarsmakten
Trolleboda	150 MW	2008	Vattenfall	Inställd
Utgrunden II	90 MW		Marcon Windpower AB	Inställd

- Parkerna med befintliga tillstånd skulle, om de alla byggdes, öka den installerade effekten med cirka 2 800 MW.
- Majoriteten av de tillstånd som finns idag gäller i sju år, vilket innebär att många tillstånd löpte ut före 2020.
- Vindparken Taggen har tillstånd som gäller i 10 år fram till 2022 och Stenkalle's Grund har också ett tillstånd på totalt tio år som gäller till och med 2024.
- Idag kan ett tillstånd totalt förlängas med högst tio år.
 - *Kriegers Flak* har förlängts med fyra år en gång och kan förlängas till maximalt 2024
 - *Stora Middelgrund* har förlängts med sex år en gång och kan förlängas till maximalt 2024
 - Det projekt som kan förlängas mest idag är *Stenkalle's grund* (fram till 2034)
 - Tillståndsvillkor: Vindkraftverken måste vara i drift innan tillståndet löper ut

¹¹ [Vattenfall, Lillgrund](#)

¹² [RWE Renewables Sweden AB, Kårehamn](#)

¹³ [Energimyndigheten, Vindkraft Vänern, 2010](#)

¹⁴ [Offshore Väst, 2018-12-06, Svenska Bockstigen får nytt liv](#)

¹⁵ [Momentum, Repowering af Bockstigen offshore vindmøllepark på Gotland](#)

¹⁶ [Energimyndigheten, Havsbaserad vindkraft En analys av samhällsekonomi och marknadspotential ER 2017:3](#)

¹⁷ [Vattenfall, Vattenfall demonterar havsbaserad vindkraftspark](#)

¹⁸ [Sweco, maj 2021, Analys effekter av slojade anslutningskostnader för havsbaserad vindkraft](#)

Sex av dessa projekt lever vidare genom ändringsansökningar eller andra aktiviteter.

5.3 Sex av de sju senaste ansökningarna har fått avslag

Vi har granskat samtliga ansökningar om havsbaserad vindkraft som avgjorts i första instans mellan den 1 januari 2014 och den 31 december 2021 och där beslutet vunnit lagakraft.

Projektnamn	Slutligt avgjort	Projektör	Avslag/godkänt	Avslagsskäl	Antal verk
Utposten	2020	Svea Vind	avslag	Ej kommunal tillstyrkan	35
Taggen	2019	Vattenfall	avslag	Försvarmakten och ej kommunal tillstyrkan	83
Stora Middelgrund/Röde bank	2018	Universal Wind offshore	avslag	Brister i MKB	108
Blekinge Offshore	2016	Blekinge Offshore	avslag	Försvarmakten	700
Marviken	2016	Kolmårdsvind	avslag	Nära Natura 2000	14
Kattegatt Vindpark	2015	Favonius	godkänt*		50
Hakefjord	2014	Göteborg energi	avslag	Miljöskäl, sjöfart och friluftsliv	15

Sex av de sju senaste beslutade projekten har alltså stoppats och det sjunde* har lämnat in en ändringsansökan till regeringen om "tillåtlighetsförklaring", men denna avvisades av regeringen hösten 2021.

5.4 Samråd

Vi har identifierat 35 samråd (avseende 4 320 verk) om havsbaserade vindkraftsprojekt mellan den 1 januari 2014 och den 31 december 2021. Hela 22 av samråden inleddes under 2021. (Notera att antalet verk ofta baseras på grova uppskattningar av projektörerna. När projektörerna angivit ett intervall, så har vi utgått från genomsnittet av intervallet.)

5.5 Ej avgjorda ansökningar

Vi har också identifierat 10 ansökningar (avseende 849–869 verk) avseende havsbaserad vindkraft som lämnats in mellan den 1 januari 2014 och den 31 december 2021, och som ännu inte är avgjorda.

5.6 Ytterligare projekt

Den ovanstående statistiken fångar inte hela den omfattande satsning som sedan 2019 pågår avseende havsbaserad vindkraft, eftersom den endast inkluderar projekt där det inletts samråd eller lämnats in ansökan. Det finns ytterligare ett 15-tal aktuella projekt.